

A Berliner Tageblatt az új magyar-osztrák kiegyezésről.

Dr. Lederer Leó, akinek már több cikket hoztak a *Berliner Tageblatt*-ból, most az új osztrák-magyar kiegyezésről a következőket írja:

Gróf Clam-Martinitz és gróf Tisza István egy utolsó beható tanácskozás után, amelyet új szakminiszterekkel közösen folytattak, a monarchia két állama közötti új kiegyezést megállapították. Ebben megteremtették azt az alapot, amelyen nemcsak Ausztria—Magyarország gazdasági jövőjének, hanem a középhatalmak egész kereskedelmi szerződési rendszerének kell felépülnie.

Ha az Ausztria és Magyarország közötti új kiegyezés lényegével tisztába akarunk jönni, akkor vissza kell nyulnunk az 1867-iki államjogi kiegyezésre, amely minden e két állam közötti kiegyezési megegyezésnek az alapja. Abban az évben ugyanis Andrássy és Beust, kiindulva a pragmatika szankcióból, mint közösen elismert jogi alaptól, mely a Habsburg-ház örökös tartományainak (?) a feloszthatatlanságát és elválaszthatatlanságát kimondotta, rendezték az Ausztria és Magyarország közötti viszonyt a paritás és önállóság teljes megóvásával.

Már az a körülmény, hogy a kiegyezési törvénynek más a címe Ausztriában és más Magyarországon, mutatja, hogy a kiegyezésnek államjogi értékelése más Magyarországon és más Ausztriában. Mert a magyarok az 1867-iki kiegyezést csak a király és a nemzet közötti paktumnak tekintik és nem a monarchia két állama közötti megegyezésnek, de a két törvény sok más vonatkozásában sem egyezik meg teljesen. Mindazáltal az 1867-iki kiegyezésben a két állam közötti közösség lényege meglehetősen egyértelműen van megállapítva. Az Andrássy—Beust—Deák-féle kiegyezés mindenekelőtt az ügyek egy egész sorát közösen nyilvánította, hogy a pragmatika szankcióból folyó közös védelem köteleességét és szükségességét biztosítsa. Hyenek: a külügyek a külfölddel szemben való diplomáciai és kereskedelmi képviselőkkel együtt, a hadügy az ujoncmegajánlási jognak és védkötelezettség teljesítésére vonatkozó törvényhozásnak a kizárásával és a pézsgy, amennyiben az a közösen fedezendő kiadásokra vonatkozik.

A kereskedelem és közlekedésnek és a két állam pénzügyi és gazdasági szükségleteinek a fokozatos emelkedésével a kiegyezési kérdések terjedelme természetesen borzasztóan megnövekedett és így ma az Ausztria és Magyarország közötti kiegyezés a törvények egész tárából alakul ki. Az egész kiegyezésnek a magvát a vám- és kereskedelmi szerződés képezi, annak függelékével: a vámtarifával.

Az új vám- és kereskedelmi szerződés a vámterület közösségét husz esztendőre állapítja meg.

Ez egymagában is a lélegzőnyösebb módon különbözteti meg ezt a szerződést az előzőktől. Mert eddig a periodikus kiegyezés mindig csak tíz évre szólt. És mivel új Magyarországon, mint Ausztriában az első öt év rendszeren a szerződés jóváhagyásával telt el és a második öt esztendőben az új szerződés előkészítése folyt a harc, s mivel továbbá a kiegyezés megújításának az időpontja a többi államokkal való szerződési rendszer megújításának a kiindulópontjává lett, ez a rövidlejárati szerződés nemcsak nem engedte Ausztria—Magyarország gazdasági fejlődését nyugodt mederbe jutni,

hanem más államok kereskedelem-politikai dispozióira is zavarólag hatott.

A kiegyezés hosszú tartama persze Magyarországon politikai okokból erős ellenzésre fog találni. A vámterület kötöttsége ugyanis a két állam időleges, szabad megegyezésétől függ és nem alapszik, mint a külügyek és a hadügy közössége, a pragmatika szankción. Ezt a periodikus kiegyezést Magyarországon nemcsak Magyarország és

Ausztria gazdasági összeköttetésének eszközül tekintik, hanem állami vonatkozások kifejezőjéül is. Ebből a szempontból nézik különösen a negyvennyolcas pártok a kiegyezést. E lapban már többször mutattunk rá arra, mily féltékeny gonddal örködik Magyarország az önállósága fölött és hogy a közösség minden kiterjesztésével szemben minő bizalmatlansággal viseltetik. Ez az érzékenység ma alapnélkülinek tekinthető, mert

csak politikai fantáziák hihetik, hogy egy osztrák centralisztikus mozgalom elég erős lehetne arra, hogy Magyarországot is magával ragadhatná.

Mindazáltal ezzel a centrifugális tendenciával, mint ténnyel számolni kell minden magyar államjogi kérdésben és így a hosszú lejárati kiegyezés parlamenti elintézése sem könnyű. Azonban Magyarországon sem zárkoznak el egy erős egységes front előtt, melyet gazdasági téren kell felállítanunk közös ellenségeink lehető gazdasági támadásaival szemben.

Egyébként a mostani kiegyezés még erősen provizorikus jellegű. Ezt a jelleget tünteti fel mindenekelőtt a két állam ugynevezett szerződéses vámtarifája. Ennek persze nem az a célja, hogy a két egységes vámtariffával bíró országban nyerjen alkalmaztatást. A két állam csak arra kötelezi magát, hogy ennek a vámtarifának a határozmányait lehetőleg iparkodik betartani harmadikkal szemben. Végleges formája a kereskedelmi szerződések, nevezetesen a Németországgal kötendő szerződés tárgyalásaitól függ. Csak az olyan államokkal szemben, amelyekkel Ausztria—Magyarország nem tud kereskedelem-politikailag megegyezni, tekinthető ez harcias vámtarifának. Vajjon ugynevezett kötött vámok, amint az 1907-iki kiegyezés a gabonára vetve állapított meg, nincsenek-e most is a kiegyezésben, nem mondható még biztonsággal. Az 1907. év titkos jegyzőkönyve, mely az eleven sertés behozatalát volt megakadályozandó, mindenesetre a történelemé. Az állategészségügyi rendelkezéseknek ugyanis a Szerbiához való viszony tekintetében sokkal nagyobb következményei voltak, semhogy a nagyagrarisztus kedvéért most ismét politikai érdekek volnának feláldozhatók. Azonban az állatvámok erős emelkedést mutatnak. A megegyezés többi pontjai közül csak azokat említjük föl, amelyek mindenkor nagyobb általános érdeklődéssel találkoztak. Nagyobb figyelembe tettek azok a magyar kívánságok, amelyek a magyar értékeknek nagyobb teret követeltek a bécsi tőzsdén.

A tarifakérdésekben a tarifaparkét rendszere mellé — amely a másik állam áruinak való vasuti tarifaszere rosszabb elbánást kíván — a tarifapreferenciát lépett, amely az oly magyar áruknak bizonyos előnyöket biztosít, amelyek bizonyos iparágakat nyersanyagát képezik. A dunai forgalom a legnagyobb figyelemben részesül és annak további kiépítését tervezi.

Az annabergi csatlakozás kérdésében a magyar kívánságok kielégítést nyertek,

anélkül azonban, hogy Ausztria befolyása az annabergi forgalom kérdésében kikapcsolatnék. A kassa—oderbergi vasutat ugyanis a porosz vasutól osztrák terület választja el. Ennek következtében a kassa—oderbergi vasut csak úgy kapcsolható össze a porosz vasutal, ha az az osztrák kormánytól megszemenő építési engedélyt kap.

Kemény küzdelem folyt Magyarországnak a közös kiadásokhoz való aránya érdekében is.

A magyar kvótát 1907-ben 34.4 százalékról fölemelték 36.4 százalékra. Ezt az emelést husz év alatt fokozatosan leszállítják. De a magyar kvótának a csökkentésére csak egy bizonyos idő múlva, előreláthatólag 1922-ben kerül a sor, úgy hogy a háborus nagy kiadások ne mindjárt a fölemelt

kvóta szerint essék Ausztria terhére. Azonban

a hadi kiadások közelebbi meghatározása eddig még nem történt meg, valamint az a kérdés sines még tisztázva, vajjon a közös kiadásokhoz tartozik-e Ausztria és Magyarország elpusztított részeinek az újjáépítése,

továbbá a háboruban megkárosított polgároknak a kártalanítása.

A kvóta fölemelése és még sok egyéb kétségtelenül Ausztriában is heves ellenzésre fog találni. Ausztria agráriusai a be nem teljesedett kívánságok hosszú listájával fognak előállni, az iparosok azt fogják hangoztatni, hogy a kiegyezésről folytatott tanácskozásokba őket nem vonták bele és a szociáldemokraták már most hangoztatják, hogy a magas agrárvámok maguk után vonják az élelmezés állandó drágaságát. Ha mindezekkel a panaszokkal szemben a kormányok rámutatnak a kiegyezés hosszú tartamára, az sokakra épen nem lesz vigasztaló, mert emlékeztet arra a korcsmárosra, aki, midőn a vendége arról panaszkodott, hogy a hal bűdös, azzal vigasztalta: »Jó, jó, de kárpótlásul kétszeres adagot adok.« Egyik másik panasz nem annyira a tárgyi indokokból, mint inkább a másik fél jogos érdekeinek nem kellő méltatásából és abból a hagyományos bizalmatlanságból látszik fakadni, amellyel a Lajtán innen és túl egymás iránt viseltetnek. Érthető, hogy az osztrák ipar meg akarja tartani Magyarországot piacául, másrészt azonban meg kell érteni azt is, hogy Magyarország a saját országának az iparát iparkodik előmozdítani és fejleszteni.

Es az osztrák iparnak talán nem is fog ártani, ha a magyar piacról részben kiszorulván, valamivel exponzivebb kiviteli politikára adja magát, amiben kormánya bizonyára támogatni fogja. Sulyosabban esik a latba az a panaszuk, hogy a magas agrárvámok nyomán emelkedő bérek erősen akadályozza a versenyképességét. Így a kiegyezés egyes részeiben bizonyára okot ad a panaszokra, de mint egész, bizonyítéka Ausztria—Magyarország benső egységének.

Wilson nem dönt a kongresszus nélkül

Berlin, március 8. Az amerikai helyzet itteni mértékadó körök véleménye szerint változatlanul kritikus ugyan, de a válság lefolyása egyelőre lassabb lett és bizonyos szünet állott be. Amerikából ma is csak angol forrásból érkeznek jelentések, közvetlen hírek nincsenek. Wilson eddig állandóan hangsúlyozta, hogy nem akar a kongresszus nélkül cselekedni, mert biztosan számított a felhatalmazásra. Annál kinosabban érintette most, hogy napirendre hozták azt az 1819-es törvényt, amely megtiltja, hogy az amerikai hajókat felfegyverezzék olyan állammal szemben, amelylyel Amerika nincs háboruban. A főállamügyésznek nincs kifogása a hajók felfegyverzése ellen, de ő is nyílt kérdésnek hagyta az ágyúk használatának ügyét. Hogy Wilson miként oldja meg ezt a helyzetet, egyelőre még nem tudni.

A visszafartott német hajókat is felakarják fegyverezni.

Rotterdam, március 8. Washingtonból jelentik, hogy amerikai tengerésztsztek szemlét tartottak a Hamburg—Amerika-vonalnak az amerikai kikötőkben levő hajóin és megvizsgálták a hajókat abból a szempontból, hogy fel lehet-e azokat ágyúkkal szerelni.